

**Επιμνημόσυνος λόγος του Υπουργού Δικαιοσύνης και
Δημόσιας Τάξης κ. Ιωνά Νικολάου**

στο μνημόσυνο του ήρωα της ΕΟΚΑ, ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

**Ι.Ν. Αγίου Νικολάου – Εθνικό Σωματείο Κ. Μάτσης -
Λακατάμια 19/11/2017**

.....
.....
.....
.....

Τιμημένοι αγωνιστές και συγγενείς των ηρώων μας,
Ελληνίδες και Έλληνες,

Με αισθήματα συγκίνησης και εθνικής υπερηφάνειας,
μνημονεύουμε σήμερα έναν από τους σπουδαιότερους γιους
που ανέδειξε ποτέ η πατρίδα μας. Τον αρχάγγελο του
κυπριακού ξεσηκωμού, τομεάρχη Κερύνειας και ακατάβλητο
αγωνιστή της ΕΟΚΑ, Κυριάκο Χριστοφή Μάτση.

Πριν από οτιδήποτε άλλο, επιθυμώ να ευχαριστήσω το
Εθνικό Σωματείο «Κυριάκος Μάτσης» για τη τιμητική σας
πρόσκληση. Τόσο εκ μέρους της Κυβέρνησης Νίκου

Αναστασιάδη την οποία εκπροσωπώ, αλλά και προσωπικά, επιτρέψτε μου καταρχάς να σας συγχαρώ, καθότι συντηρείτε άσβεστη τη μνήμη της απαστράπτουσας εθνικής μορφής του Κυριάκου Μάτση. Και στις ιστορικές ώρες που διάγει σήμερα ο τόπος μας, πατριωτικές δράσεις όπως τις δικές σας, καθίστανται ίσως, σημαντικότερες από ποτέ.

Ελληνίδες και Έλληνες,

Το καλοκαίρι του 1954, ο Κυριάκος Μάτσης θα συναντηθεί βιαστικά με τον φίλο του Σάββα Γαβριηλίδη. Με βεβαιότητα, προτού καν ξεκινήσει ο ένοπλος αγώνας στην Κύπρο, προαποφασίζει το θάνατό του βεβαιώνοντας τον συνομιλητή του: **«Εγώ θα σκοτωθώ, το ξέρω. Και εσύ όπου και εάν είσαι, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό θα το μάθεις»**

Με θεατή πλέον την ιστορία, με σκηνικό ένα κρησφύγετο δύο επί ένα, στο Κάτω Δίκωμο, ένα μεσημέρι του Νοέμβρη του '58, η προαναγγελθείσα θυσία του Μάτση, θα επιβεβαιωθεί..

Οδηγημένοι από το ιερό φως της άμωμης μορφής του Κυριάκου Μάτση, συγκεντρωθήκαμε σήμερα, για να ανασκοπήσουμε τα ιστορικά βήματα του σπουδαίου ανδρός. Και σε αυτή μας την επιδίωξη, οφείλουμε να αναρωτηθούμε: **Πώς κυοφορήθηκε τόση αυτοθυσία; Ποιες Μοίρες έκλωσαν**

το πεπρωμένο και ποια νάματα μετέβαλαν εκείνο το απλοϊκό αγροτόπαιδο της Πιτσιλιάς, σε ένα οικουμενικό σύμβολο αρετής και ανδρείας;

Γυρίζουμε σήμερα πίσω το χρόνο, για να συναντήσουμε τον Κυριάκο, μαθητή δημοτικού μαζί με τα αδέρφια του Γιώργο και Γιαννάκη, γύρω από τη νησιτιά του φτωχικού τους, να ακούει την Οδύσσεια και τον Ιερό Χρυσόστομο που τους διαβάζει ο γέρο Χριστοφής. Στα 13 του χρόνια να εγγράφεται στο Γυμνάσιο Αμμοχώστου και κατά την εφηβεία του, να αφήνει έντονα στην πόλη του Ευαγόρα, το στίγμα της κοινωνικής, συνδικαλιστικής, πολιτικής και εθνικής του συνείδησης.

Θα διαβάσουμε στο προσωπικό του ημερολόγιο τις οντολογικές, μεταφυσικές και φιλοσοφικές διεργασίες της ζέουσας ψυχής του. Να αποτυπώνει το συγκλονισμό του από την αδικία, να επιζητεί την ηθική τελείωση του ανθρώπου και των εθνών. Να οραματίζεται, **να περιγράψει ήδη**, τα Δικαιώματα του Ανθρώπου προτού ακόμα δημοσιευτεί ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτό όμως που πυρπολεί την ψυχή του ήρωα, **πεμπτουσία του είναι** του Κυριάκου Μάτση, δεν υπήρξε τίποτα άλλο παρά ο έρωτας του για την Αιώνια Ελλάδα.

Εξάίρετο δείγμα της ελληνολατρίας του, η αντιφώνηση του κατά την τελετή αποφοίτησης του Γυμνασίου του:

«Μοναδική ιδεολογία πρέπει να είναι η ιδεολογία της Ελλάδας, μοναδικό σύμβολο η ελληνική γαλανόλευκη πάνω στην οποία βρίσκεται απεικονισμένο το πραγματικό ιδανικό του Έλληνα, η πίστη του στην πατρίδα και στη Θρησκεία. Ας της δώσουμε το κάθε τι. Και την ζωή μας ακόμα, γιατί αν πραγματικά μια φορά κανείς πεθαίνει, το να πεθαίνει για την Ελλάδα, θεία είναι η δάφνη...»

Τον παρακολουθούμε κατά τη διάρκεια των σπουδών του στην Γεωπονική Θεσσαλονίκης. Στα αμφιθέατρα, χωρίς χειρόγραφα να μεταβάλλεται σε διαπρύσιο κήρυκα των δικαίων της Κύπρου, να αφυπνίζει τις ελλαδικές συνειδήσεις υπέρ της Ενώσεως. Να οραματίζεται την ημέρα που, Κύπριοι αντιπρόσωποι θα συμμετέχουν στην Βουλή των Ελλήνων. Να προβλέπει στο προσωπικό του ημερολόγιο ότι ένα ενδεχόμενο κυπριακό σύνταγμα θα αποτελέσει **«το σχοινί που θα σφιχτοδέσει τον Κυπριακό Λαό, μακριά από τη μάνα του»**. Στα γραφόμενα του, να απορρίπτει την **«πορφυράν της σκληρής μητριάς»**, να επιθυμεί διακαώς **«τα φτωχικά ρούχα της πονετικής μας μάνας»**.

Όμως το κυπριακό ζήτημα δεν αποτελεί το μοναδικό του ενδιαφέρον. Η σκέψη του αγκαλιάζει όλους τους αλύτρωτους Έλληνες, αλλά και τους σκλαβωμένους όλης της γης. Παρά το νεαρό της ηλικίας του, η διάνοηση του Μάτσης υπερβαίνει τα στενά όρια της πατρίδας του. Καθίσταται κατά το σωκρατικό ιδεότυπο, πολίτης της γης. **Πανεθνικός** και την ίδια ώρα, **πανανθρώπινος**.

Μόνιμος παρονομαστής κάθε του σκέψης και κάθε του ενέργειας, ο άδολος άνθρωπος, ο άνθρωπος του μόχθου. Τον συναντούμε, έφηβο ακόμα στα καφενεία του χωριού του, να συζητά για τα αγροτικά προβλήματα. Να περιοδεύει κατά, όσο και μετά, τις σπουδές του στα χωριά της υπαίθρου, από την Αμμόχωστο μέχρι την Πιτσιλιά. Να μεταφέρει στους χωρικούς τις γνώσεις του για τα λιπάσματα, τις ασθένειες, τη σπορά. Ακούραστος σύμβουλος και συμπαραστάτης τους **στο τίμιο**, όπως τον χαρακτηρίζει, **ιδρώτα και στον άγιο κόπο τους**.

«**Το υπάρχουν εστί αγωνίζεσθαι**» θα γράψει στο ημερολόγιο του. Η παραμονή του στην Θεσσαλονίκη συμπίπτει με τα σκοτεινά χρόνια του ελληνικού εμφυλίου, τον οποίο καταδικάζει χωρίς να μένει απαθής. Αρθρογραφεί, συμμετέχει σε φοιτητικές εξορμήσεις σε χωριά της μακεδονικής υπαίθρου, εμψυχώνει τους καταφοβισμένους από τις

αντάρτικες επιθέσεις χωρικούς, ρητορεύει υπέρ της αδιαίρετης Ελλάδας.

Στη Θεσσαλονίκη τον ανακαλούμε στην μνήμη μας να υπερασπίζεται με θάρρος τον συμφοιτητή του, ο οποίος κατηγορείται για συμμετοχή σε παράνομη οργάνωση. Παρά τις χαώδεις ιδεολογικοπολιτικές τους διαφορές, ο Μάτσης στέκεται με παρρησία ενώπιον του έκτακτου στρατοδικείου. Στο ημερολόγιο του θα γράψει: **«έμαθα πάντα στη ζωή μου να αγαπώ και να εκτιμώ του ιδεολόγους αγωνιστές, που ξέρουν να αγωνιστούν για ένα ιδανικό, αδιάφορο ποιο είναι αυτό. Αρκεί να το πιστεύουν».**

Το 1952 επανακάμπτει στην Κύπρο και αναλαμβάνει τη διεύθυνση αγροκτήματος στα Κούκλια Αμμοχώστου. Ήρθε πλέον η ώρα, ο επαναστατικός του πόθος να αρχίσει να λαμβάνει μορφή. Η ακεραιότητα και αγωνιστικότητα του Μάτση εντυπωσιάζει ακόμα και τον ίδιο τον Διγενή: **«Εκ των πρώτων κατετάγη εις την Οργάνωσιν. Στρατιώτης του καθήκοντος, αγνός, τίμιος, υπόδειγμα εις τους υφισταμένους του, εμπυχωτής, εισήλθεν εις τον αγώνα με τη φλόγα της αυτοθυσίας και τη δίψα να επιτελέσει έργον μέγαλον.»**

Με τον παλιό του γνώριμο από τα χρόνια στη Θεσσαλονίκη Γρηγόρη Αυξεντίου, περιοδεύουν σχεδόν

καθημερινά στα χωριά της περιοχής και θέτουν τα θεμέλια του ξεσηκωμού. Το Αγρόκτημα μετατρέπεται πλέον σε επαναστατικό κέντρο και με την επικήρυξη του Ζήδρου, ο Μάτσης αναλαμβάνει τον τομέα Αμμοχώστου, παρά το γεγονός ότι ποτέ δεν επεδίωξε, αξιώματα και εξουσία.

Παρακολουθούμε τον ήρωα στη συνέχεια, να επιχειρεί δις την απελευθέρωση του συγχωριανού του Μιχαλάκη Καραολή, να αναλαμβάνει καθήκοντα παγκύπριου συνδέσμου μεταξύ του Αρχηγού και των τομέων, να μεταφέρει παράτολμα οπλισμό, αλληλογραφία και διαταγές της Οργάνωσης.

Τον ανακαλούμε στη μνήμη μας ατρόμητο, να πηγαινοέρχεται στο ξενοδοχείο Crown στον Άγιο Δομέτιο, στο οποίο διαμένουν και κινούνται στελέχη των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών. Να οδηγεί το Λαντ Ροβερ της Εταιρείας με τον Αυξεντίου στο πίσω μέρος, να βρίσκεται με το δάκτυλο στην σκανδάλη του μπρεν.

Στην ιστορική μας αναδρομή, θα συναντήσουμε τον Μάτση, το Σεπτέμβριο του '55, στο λημέρι του Αρχηγού Διγενή στην Κακοπετριά. Εκεί όπου περικυκλωμένοι, θα αρνηθεί την διαταγή του Γρίβα να διαφύγει, παραμένοντας δίπλα του, με το αυτόματο ανά χείρας ωσότου ο κίνδυνος εκλείψει.

Στις 9 Ιανουαρίου του '56, μετά από προδοσία ο Κυριάκος συλλαμβάνεται και οδηγείται στα Κρατητήρια Ομορφίτας. Οι Βρετανοί γνωρίζοντας τον σημαντικό του ρόλο στην ΕΟΚΑ, τον υποβάλλουν επί ημέρες σε φρικτά βασανιστήρια. Τους προξενεί εντύπωση το γεγονός ότι παραδέχεται αμέσως τη συμμετοχή του στην οργάνωση. Τους προξενεί εντύπωση που έχουν απέναντι τους κάποιον, που τους μιλά για τα ιδανικά της ελευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Που αντί να τον ανακρίνουν τους ανακρίνει για το τί πιστεύουν, τί θα έπρατταν εάν βρίσκονταν στη θέση του.

Η περίπτωση του ελκύει το ενδιαφέρον του ίδιου του Χάρντιγκ, ο οποίος προσέρχεται ενώπιον του. Του προσφέρει τεράστιες εκτάσεις γης στην Αυστραλία/Νέα Ζηλανδία. Του προσφέρει το μυθικό για την εποχή ποσό, του μισού εκατομμυρίου λιρών. Του ζητά μόνον να του αποκαλύψει που βρίσκεται ο Διγενής. Προσβεβλημένος ο Μάτσης εγείρεται, κτυπά την γροθιά του στο τραπέζι και οργισμένος του απαντά: **«Εξοχότατε λυπούμαι γιατί δεν έχετε αντιληφθεί με ποιον συνομιλείτε. Πρέπει να ξέρετε ότι εμείς, ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα αλλά περί αρετής».**

Μετά την Ομορφίτα, στα Κρατητήρια Κοκκινοτριμιθιάς. Εκεί όπου θα ιδρύσει σχολείο κρατητηρίων, θα αγωνιστεί για να

βελτιώσει τις συνθήκες κράτησης των συναγωνιστών του, θα τους ενθαρρύνει να κρατήσουν ψηλά το αγωνιστικό τους φρόνημα. Ιχνηλατούμε τον Μάτση, καθώς δραπετεύει να καταφτάνει αποκαμωμένος στα Λαγουδερά και να ανταμώνει ξανά τον Αυξεντίου. Στην περιοχή Ζώδιας – Μόρφου, προτού για την επόμενη διετία αναλάβει την οργάνωση του τομέα Κερύνειας.

Στην Καλογραία, στο Μπέλλα Πάις, στα θαλασσινά σπήλαια της Ακανθούς, στο Λευκόνοικο, στον Μαραθόβουνο. Θα τον συναντήσουμε στον Καραβά υπό σύλληψη, να κλείνει το μάτι στον Ανδρέα Παναγιώτου και σπρώχνοντας τους βρετανούς στρατιώτες, να διαφεύγουν στα περιβόλια.

Όμως τα περιθώρια στενεύουν. Γνωρίζει ότι οι πληροφορίες για τα ίχνη του, γίνονται περισσότερο συγκεκριμένες. Ακράδαντα αγωνιστικός και κυρίως προφητικός για το τέλος που προαισθάνεται, στα τελευταία του γράμματα προς τους γονείς του, αναφέρει: **«Καμιά δύναμη πάνω στη γη δεν είναι αρκετή για να μας λυγίσει. (...) Αν ο καλός Θεός μας επιφυλάσσει την λαμπράν τύχην να δώσωμεν την ζωήν μας για την πατρίδα η χαρά σας πρέπει να είναι απέραντη. Δεν μπορώ να σκεφθώ γονείς που να είναι πιο περήφανοι παρά για τα παιδιά τους που έπεσαν για την πατρίδα».**

Τελευταίος σταθμός της απαστράπτουσας του διαδρομής, το Δίκωμο. Η ώρα της αναμέτρησης, **η αναμέτρηση όχι με τον εχθρό αλλά με την ιστορία, πλησιάζει.**

Η καταδίωξη κορυφώνεται. Από τον Καραβά στην Κερύνεια και από το Μπέλλα Πάις στο Δίκωμο. Βρετανοί στρατιώτες εισέρχονται στο χωριό και μετά από προδοτική πληροφορία, επισημαίνουν το κρησφύγετο και καλούν ονομαστικά τον Μάτση να παραδοθεί.

Ο Κυριάκος διατάσσει τους συντρόφους του, Ανδρέα Σοφιόπουλο και τον Κώστα Χριστοδούλου να εξέλθουν, ενώ του απευθύνουν δραματικές εκκλήσεις να τους ακολουθήσει. Έτοιμος ήδη από τα εφηβικά του χρόνια, ο ήρωας έχει συμβιβαστεί με το αναπόδραστο. Δεν πρόκειται να ντροπιάσει. Θα τους ντροπιάσει ξανά, όπως και στην Ομορφίτα, στην Κοκκινοτριμιθιά και στον Καραβά. Ποιος να τολμήσει να σε πλησιάσει Κυριάκο; Στις προτροπές τους να παραδοθείς, ήξερες μόνο μία απάντηση. Και αυτή υπήρξε σπαρτιάτικη: **«Εάν θα βγω, θα βγω πυροβολώντας».**

Θερμοπύλες, Κωνσταντινούπολη, Δίκωμο... Ποιος τους είπε ότι οι Έλληνες παραδίνονται; **Ποιος τους είπε**, ότι το υλικό που σε συνέθετε, θα σου επέτρεπε ποτέ να χαμηλώσεις το κεφάλι και να σηκώσεις τα χέρια ψηλά; Μας το είχες

επαναλάβει αμέτρητες φορές. **Δεν θα σε έπιαναν ΠΟΤΕ ξανά ζωντανό.** Το ημερολόγιο έγραφε 19 Νοεμβρίου του '58. Ήταν η ημέρα που αναστήθηκες.. Που αναστήθηκες για όλους εμάς, Κυριάκο Μάτση.

Ελληνίδες και Έλληνες,

Σε αντιδιαστολή με τις περιπτώσεις άλλων λαών, ο αντιαποικιακός τετραετής του '55-59, ΔΕΝ υπήρξε ο τελευταίος αγώνας της πατρίδας μας. Και γι' αυτό, οφείλουμε σήμερα με αυτοσυνειδησία, να απολογηθούμε στους ήρωες μας.

Σου ζητούμε συγγνώμη Κυριάκο. **Γιατί αφήσαμε τα εμφιλοχωρούντα ζιζάνια της διχόνοιας να αναφυούν ανάμεσα μας. Γιατί αγνοήσαμε τις μέλισσες που δέκα χρόνια, μας έστελνε ο Ονήσιλλος.** Που ανοίξαμε την κερκόπορτα, επιτρέποντας στη μιαρή μπότα του τούρκου εισβολέα, να συλήσει τον ιερό χώρο της θυσίας σου στο Δίκωμο.

Εξήντα σχεδόν χρόνια από τη θυσία σου, σου ζητούμε συγγνώμη. **Γιατί αντί να διδάσκουμε στα παιδιά μας το διαχρονικό μήνυμα του αγώνα σας,** τα αφήσαμε να

κλυδωνίζονται ανάμεσα στις τηλεοπτικές απαξίες και στην ευτέλεια εισαγόμενων ιδανικών μίας χρήσης. Συγγνώμη, γιατί σταθήκαμε ανάξιοι.

Ελληνίδες και Έλληνες,

Έφτασε η ώρα να φρονηματιστούμε από τα ασύγγνωστα λάθη του παρελθόντος και να επανακαθορίσουμε τους συλλογικούς μας οραματισμούς. Να αποκαταστήσουμε το Κυπριακό, από την ευτέλεια των προεκλογικών ξιφουλκιών, σε μείζονα και ενοποιητικό παρανομαστή των εθνικών μας επιδιώξεων.

Έφτασε η ώρα, να πορευτούμε επιτέλους με ομοψυχία και πατριωτική υπευθυνότητα. **Όποιες και να είναι οι διαφορές, μας, όποια και να είναι τα κομματικά μας χρώματα, μας ενώνει κάτι ιερότερο. Μας ενώνει ο κοινός μας αγώνας.**

Να καταφέρουμε, το συντομότερο και υπό τον ελάχιστο δυνατόν συμβιβασμό, να δούμε την πατρίδα μας απαλλαγμένη από τα κατοχικά στρατεύματα. Να δούμε την πατρίδα μας επανενωμένη, ευημερούσα και κάθε νόμιμο κάτοικο της, να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναλογούν. Με τα ίδια τα λόγια του Κυριάκου, αποφασισμένοι περισσότερο από κάθε άλλη φορά και

ακλόνητοι στον προορισμό μας για τερματισμό της αναχρονιστικής και απάνθρωπης κατοχής που συντηρεί στο νησί μας η Άγκυρα.

Αυτή είναι η ιστορική μας ευθύνη, έναντι στις επερχόμενες γενεές των Ελλήνων της Κύπρου. Και σε αυτόν μας τον αγώνα, ας πάρουμε κατά τον ποιητή μια σταγόνα από το αίμα του Μάτση και να μπολιάσουμε το δικό μας. Ας πάρουμε την τελευταία του εκπνοή **«να 'χουμε οξυγόνο να αναπνέουμε χιλιάδες χρόνια».**

Αιωνία θα είναι η μνήμη σου, αθάνατε Έλληνα, Κυριάκο Χριστοφή Μάτση.

ΙΩΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης

Yiannakis Matsis

From: Ionas Nicolaou [ionas.nicolaou@mjpo.gov.cy]
Sent: Κυριακή, 19 Νοεμβρίου 2017 3:22 μμ
To: ymatsis@cytanet.com.cy
Subject: Fwd: Ομιλία ΥΔΔΤ Μνημόσυνο Κυριάκου Μάτση Λακατάμια, 19.11.2017.doc
Attachments: Ομιλία ΥΔΔΤ Μνημόσυνο Κυριάκου Μάτση Λακατάμια, 19.11.2017.doc; ATT00001.htm

Sent from my iPhone

Begin forwarded message:

From: "Ionas Nicolaou" <ionas.nicolaou@mjpo.gov.cy>
Date: 19 November 2017 at 10:06:19 GMT+2
To: "ionasnicolaou@cytanet.com.cy" <ionasnicolaou@cytanet.com.cy>
Subject: Ομιλία ΥΔΔΤ Μνημόσυνο Κυριάκου Μάτση Λακατάμια, 19.11.2017.doc

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΙΒΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ